

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapestben.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szórót minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseinél:

egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.
fél oldal 16.— nyolczad oldal ... 4

A díjak előre be kellendők a Szent-István-Társulathoz.

A tanítók és a népiskolai tanügy a kath. autonómia javaslatában.

A kath. autonómiai kongresszus általánosságban elfogadván a 27-es bizottság újabb autonómiai javaslatát, most ennek részleteit vitatja meg. A javaslat részletes tárgyalása folyamán már eddig is számos változtatás történt a szakaszok szövegén, mely változtatások némelyike eléggé fontosnak mondható; a népiskolai tanügyre vonatkozó részek mindamellett aligha fognak lényeges változtatás alá esni; ezért helyénvalónak tartjuk, hogy már most ismertessük a kath. autonómiai javaslatnak a kath. tanítókra és a kath. népiskolai tanügyre vonatkozó szakaszait.

I.

Mindenekelőtt feleljünk erre a kérdésre: *minő szerep jut a kath. tanítóknak a kath. autonómia szervezésében?*

Erre megadják a feleletet a javaslat 27., 34., 47. és 64. szakaszai.

A 27. szakasz *c)* pontja szerint a tanítók hivataluknál fogva tagjai az egyházközségi gyűlésnek és pedig nemesak a kath. iskolák tanítói, hanem minden kath. vallású tanító, ha mindjárt községi vagy állami iskolánál van is; csak az kívántatik, hogy az illető iskola az egyházközség területén legyen. A 27. §. *c)* pontja ugyanis így szól: *c)* hivatásuknál fogva az egyházközség területén alkalmazott áldozópapok, segédlelkészek, nyugdíjas lelkészek, tanítók, kántorok, továbbá az egyházközség vagy az önkormányzat által fenntartott, vagy más katolikus iskolák, intézetek tanárai, tanítói és tisztviselői». Ebben a szakaszban megvannak különböztetve, a mint látható, az egyházközség területén alkalmazott iskolák tanítói a katolikus iskolák tanítóitól.

Nem tartjuk lehetetlennek, hogy a katolikus autonómiát szervező kongresszus a nemkatolikus iskoláknál levő kath. tanítóknak ezt a ki-

váltágot a részletes tárgyalás folyamán el fogja törölni. Ez esetben a nemkatolikus iskoláknál — pl. községi vagy állami népiskoláknál — levő kath. vallású tanítók szintén lehetnek tagjai az egyházközségi gyűlésnek, de nem hivataluknál fogva, hanem úgy, mint más katolikus férfiu, t. i. ha 24. életévüket betöltötték és az egyházközség területén legalább három év óta állandó lakással bírnak.

A tervezet 28. §-a szerint az egyházközségi gyűlésnek tagja nem lehet: *a)* a ki gyámság, gondnokság vagy csőd alatt; *b)* a ki egyházi bírság által kiszabott fenyték hatálya alatt áll, vagy a ki a házasságot egyházilag meg nem kötötte és a ki az egyház által kárhoztatott valamely társulatnak tagja; *c)* a ki büntett, nyereségvágyból elkövetett vétség, vallás és közszemérem elleni bűnös esekelmény miatt jogérvényesen szabadságvesztésre ítéltetett, az ítélet hatályának tartama alatt; *d)* a ki a hadsereg, haditengerészet, m. kir. honvédség és esendőrség tetteges állományában szolgál.

Ebből a szakaszból, mely mindenkire, tehát a tanítókra is szól, az is kitűnik (az *a)* pontból), hogy a tanító, a ki még nem nagykorú, nem lehet tagja az egyházközségi gyűlésnek. Az tehát, hogy a tanító hivatalánál fogva tagja az egyházközségi gyűlésnek, más katolikusokkal szemben csak annyival bír a kiváltság jellegével, hogy a tanítótól a tervezet nem kívánja meg a három évi lakást az egyházközség területén.

A most közölt szakaszokkal összhangban a javaslat 34. §-a (hatodik bekezdés) kimondja, hogy minden egyházközségi gyűlési tag azon egyházközség névjegyzékében veendő föl, melyben legalább három év óta állandóan lakik; e szabály alól azonban kivételt képez (a szakasz *b)* pontja) a néptanító, mert ő nála nem kívántatik a három évi helybenlakás.

A tervezet 45. §-a szerint minden egyházközségben *egyházközségi tanács* alakítandó, mely legalább öt és rendszerint legföljebb tizenhat tagból áll. *Oly egyházközségben, hol magasabb*

fokozatú kath. népoktatási intézet (tanító-, tanítónő-
 óvó-képző), kath. középiskola, kath. főiskola, vagy
 ezek közül legalább egy van, ott az egyházköz-
 ségi tanács tagjainak száma 21-ig emelkedhetik.
 A főkegyházak akár külön, akár az anya-
 egyházzal együtt alakíthatnak egyházközségi
 tanácsot.

A 47. §. a), c) és d) pontjai szerint az egy-
 házközségi tanács tagjai egyebek közt *aragidősb*
tanító, illetve oly egyházközségben, hol több
 tanító van, *aragidősb két tanító*; oly egyház-
 községben, hol kath. tanító-, tanítónő-
 óvóképző, kath. középiskola, kath. főiskola, vagy legalább
 ezek egyike van, ott ez intézetek igazgatói, eset-
 leg helyettesei is.

A szakasz a tanítókat megszorítás nélkül em-
 liti; tehát az egyházközségi tanács tagja az egy-
 házközség területén alkalmazott rangidősb tanító,
 illetve rangidősb két tanító, ha állami vagy köz-
 ségi iskolánál működnek is. Nincs azonban ki-
 zárva, hogy a kongresszus az egyházközségi
 tanács hivatalból való tagságát is a katolikus
 iskolák tanítóira fogja szorítani. Ez esetben
 más iskolák tanítói csak úgy lehetnek az egy-
 házközségi tanács tagjai, a mint a többi katho-
 likus férfiak, vagy pedig a nem rangidősb
 tanítók; tudniillik ha megválasztják őket egy-
 háztanácsi tagoknak. Ugyanis az egyházköz-
 ségi tanácsnak a hivatalból való tagokon kívül
 három, hat vagy tíz választott világi tagja is van.

A kath. autonómiát szervező kongresszus az
 egyházközségi gyűlés és az egyházközségi tanács
 közé egy harmadik szervezetet állított, t. i. az
egyházközségi képviselőtestületet. Ennek a szerve-
 zetet és hatáskörét egy albizottság dolgozza ki.
 E sorok írása pillanatában az albizottság még
 nem készült el ezzel a munkálatával, tehát nem
 tudhatjuk, hogy a tanítóknak minő állásuk jut az
 egyházközségi képviselőtestületben.

Az *egyházmegyei gyűlést* a 27-es bizottság
 munkálata nem ismeri. A püspöki kar a leghatá-
 rozottabban ellenzi az egyházmegyei gyűlést s
 így semmi remény sincs arra, hogy ez életbe
 lépjen.

Az *egyházmegyei tanács* benne van az autonó-
 miái javaslatban, azt elfogadja a püspöki kar is.
 A tanítóknak az egyházmegyei tanácsban nincs
 kedvezményes helyzetük. — Az egyházmegyei
 tanácsba választatik többek közt (60. §. c) pont)
 20 világi rendes tag és 4 póttag. Tanító tehát
 az egyházmegyei tanácsba csak úgy juthat be,
 ha megválasztják őt a 20 rendes vagy 4 póttag
 közé. A választást az egyházmegye egyházköz-
 ségi tanácsai eszközlik.

Az *országos katolikus gyűlésen* ismét van ked-
 vezményes állásuk a tanítóknak. Az országos
 katolikus gyűlés tagjai ugyanis többek közt
 (64. §. d) és e) pontok) a katolikus tanító- és
 tanítónő-képezdek tanárai által választott 2 világi
 tanár; továbbá a katolikus népiskolák világi
 tanítói által kebelükből választott 8 tag. Itt már
 csak katolikus iskolákról van szó. A katolikus

tanító- és tanítónő-képzők tanárai, továbbá a
 katolikus népiskolák világi tanárai egy-egy választási
 kuriát alkotnak és küldenek 2, illetve 8 kép-
 viselőt. Az állami vagy községi, szóval nemkatho-
 likus tanítóképzők kath. tanárai, továbbá az állami,
 vagy községi s egyáltalán a nemkatholikus nép-
 iskolák katóhkus vallású világi tanítói nem tar-
 toznak a most említett két választási kuriába.
 Nemkatholikus tanító-képzők tanárai, valamint
 nemkatholikus népiskolák tanítói szintén lehetnek
 az országos katolikus gyűlés tagjai, de csak
 úgy, ha az általános választási kuriában meg-
 választják. Ugyanis az országos katolikus nagy-
 gyűlés tagjai a kedvezményes választási kuriák
 választottjain kívül az egyházmegyék részéről
 választott 134 világi képviselő. Ezek között lehet
 nemkatholikus iskolánál alkalmazott katolikus
 vallású tanító vagy tanár is; de továbbá katho-
 likus intézetnél alkalmazott tanár vagy tanító is,
 ha nem választották meg a katolikus tanító-
 képzők tanárainak, vagy a katolikus népiskolák
 tanítóinak kuriájában. Hogy melyik egyházmegye
 hány világi képviselőt küld, azt a 64. §. f) pont-
 jából tudhatjuk meg.

Hogy választja a katolikus tanítóképzők taná-
 rainak kuriája, valamint a katolikus népiskolák
 tanítóinak kuriája a maga képviselőit? Erről a
 71. §. szól, mely ezeket mondja: «A katolikus
 főiskolák, középiskolák, tanítóképezdek tanárai,
 főiskolai, középiskolai, tanítóképezdei tanári ér-
 tekezleten annyi képviselőre adják le zárt szá-
 vazólapjaikat, ahány képviselőt a 64. §. b) c) d)
 pontjai szerint külön-külön küldenek. A katho-
 likus népiskolák tanítói (64. §. e) pont) érseki
 tartományonként 2—2 képviselőre szavaznak.
 Az értekezleti jegyzőkönyvek a lepecsételt szá-
 vazólapokkal az ország hercegeprimásához a
 megállapított záros határidőn belül beküldetnek,
 ott a szavazatok az iskolák fokozata, illetőleg a
 népiskoláknál még érseki tartományok szerint is
 külön-külön összeszámítatnak. A legtöbb szá-
 vazat nyertek részére az ország hercegeprimása
 a megbízóleveleket kiállítja.

Ezekben adtuk meg a feleletet arra a kérdésre,
 minő szerep jut a katolikus tanítóknak a katho-
 likus autonómia szervezetében.

Dr. Notter Antal.

(Folytatása következik.)

A kézügyességi oktatásról.

Ez a rendszer a nevelés eddigi hagyományos
 hibái ellen fordul és az képezi föladatát, hogy a
 gondolatok kifejezésére alkalmas, olyan közön-
 séges eszközökkel lássa el az embert, mint akár
 a beszéd és az írás. Ezeknek az új eszközöknek
 a jelentősége azonban bizonyos tekintetben az
 írásnál és olvasásnál is nagyobb, mert példának
 okáért a rajzolás egy olyan világnyelv, a melyet
 minden ember megért, a vele való foglalkozás
 pedig arra kényszerít, hogy tárgyát alaposan

megfigy
 őrtsük.
 szeméi
 nek a
 termé
 s más
 kifejez

A ra
 különö
 lentős
 Ott.
 tösságá
 képesel
 rendsz
 lésre sz
 getni.

Ez a
 hezen
 ban, m
 szükség
 könyve
 hoz sz
 kilencz

A ra
 keyes s
 város
 faragó
 számit
 néhány
 tanuló
 eset.
 kerül.

A l
 tól elk
 mintáz
 mára.

A Li
 tekinte
 népes
 kiadás
 képest
 papíro
 mok és
 zösen.

haszná

Az i
 összeg
 egy t
 tanító
 legmag
 dolog.
 szép é
 hatják
 tanító
 ványok
 sokkal
 azért
 becsül

* A
 ** 1.

megfigyeljük, gondosan észleljük és jól meg is értjük. Olyan foglalkozás ez, mely felnyitja lelki szemünket és reávetet azoknak a titkos jeleknek a megértésére is, a melyeket a természeti termények: a falevél, a fűszál, a csiga, a jegecs s más efféle dolgok, szépségek és bájaik által kifejeznek.

A rajzolás a szellemképzésnek, a szellem különösen a kedélyképzésnek is, — nagyon jelentős eszköze.

Ott, a hol a közügyességi oktatás nagyfontosságát az irányadó körök tagadni többé nem képesek, ez oktatás behozatalát gátló akadályul rendszerint a tanítószemélyzetre és a fölszerelésre szükséges nagy kiadást szokták még emlegetni.

Ez az állítás azonban szintén nagyon nehezen védelmezhető, mert pl. olyan nagy városban, mint Philadelphia, az egy tanuló számára szükséges tanszereknek és oktatási anyagnak: könyveknek, tollaknak, papirnak és a varráshoz szükséges anyagnak évi költsége mintegy kilenczvenöt ezentre * rüg.

A rajzolás, mintázás és fadaragászathoz csak kevés szerszám szükséges. A philadelphiai nyilvános iparművészeti iskolában elegendő 40-féle faragó és metszőeszköz 5 dollárjával,** ehhez számítva a szükséges mintázó eszközöket, meg néhány mesterséges és természetes mintát ezer tanuló számára. A szükséges anyag (kréta, toll, eszet, olesópapír, agyag és fa is) nagyon kevésbe kerül.

A legnagyobb kiadást okozza az egymástól elkülönített négy oktatási helyiség az agyagmintázás, fametszés, tervezés és rajzolás számára.

A Liberty Tadd módszerének azonban még e tekintetben is megvan az az előnye, hogy nagy népes osztályokban lehet alkalmazni jelentékeny kiadások nélkül. A munkálatokat a szükséghez képest nagy falitáblakon, táblákon, vagy manilla-papíron is lehet végeztetni. Ezenfelül a szerszámok és a mintázáshoz szükséges eszközök között, az összes osztályok növendékei által is használhatók.

Az ilyen olesó felszerelés által megtakarítható összeget inkább a jó tanítókra kell kiadni, mert egy tehetségtelen, vagy munkával túlterhelt tanítót a közügyességi oktatásnál alkalmazni a legnagyobb mértékben helytelen, céltévesztett dolog. Nem szabad ugyanis elfelejteni, hogy szép épület és drága berendezés sohasem pótolhatják a jó tanítót, mert az ügyes és képzett tanító lelkesedése gyűjtja föl a lángot a tanítványok lelkében is. A hivatásuknak élő tanítók sokkal többet áldoznak életükből mint mások, azért ez áldozatok arányában kell őket megbecsülni és anyagi jutalomban részesíteni.

Juhay Antal.

* A mi pénzünk szerint körülbelül 4 kor. 80 fillér.

** 1 dollár 5 korona.

A rajzoktatás hiányairól.

J. Liberty Tadd az 1893. évi chikágói világiállításon, abban a helyiségben, a mely az iskolának abból a czélből bocsájtatott rendelkezésükre, hogy a különböző oktatási módszereket bemutassák, egy húsz láb hosszú falitáblát helyeztetett el, hogy a legkülönbözőbb viszonyok közt élő felnőtteket és gyermekeket tehetségeik tekintetében, többféle irányban megvizsgáljon.

E vizsgálat folyamán a jeles pedagógusnak a következő érdekes dolgok jutottak tudomására:

A rajztanítóknak nem több, mint csupán 4⁰/₀-a tudott maga is rajzolni, t. i. abban az értelemben, hogy gondolatait a rajz segítségével maga is képes lett volna kifejezni. A rajztanítóknak többi nagyobb száma csakis az elébe tett minták segítségével tudott úgy-ahogy boldogulni. E mellett az volt a legérdekesebb, hogy még csak azt a fölszólítást is csodálkozással fogadták, hogy rajzoljanak valamit. A kezeknek az a könnyed mozgása, mely a helyesen vezetett módszeres oktatásnak lehet eredménye csupán, több száz közül csak nyolcz esetben volt észlelhető. Különböző iskolák, még a felsőbb- és technikai tanintézetek tanítóinál is hiányzott az önálló rajzolási készség; sőt az utánzó rajzolás tekintetében sem feleltek meg a jogos várakozásnak.

Lehetséges persze, hogy e hiányok okát bizonyos módszerek föltalálóra kell visszavezetnünk, a kik nem annyira művészek, mint inkább haszonra vadászó kiadócégek képviselői voltak és a kiknek főfeladatát könyvek és rajzeszközök elárúsítása képezte. Az ilyen tanítók által alkalmazott módszerek aztán olyan mesterkéltek, hogy az egyes fokozatok számára, különböző fajta mintákat, rajzfüzeteket s más efféleket igényelnek, technikai kifejezésekkel és szerkesztésekkel pedig annyira túltömöttek, hogy nagyon is biztos ítéletű szakemberekre van szükség, a kik ezeknek a módszereknek a kezelésében járatosak, ha czéljukat és tartalmukat megérteni és másokkal is megértetni akarják.

Mi szükség van az ilyen komplikált rajzoktatási anyagra? Hiszen az oktatás kezdetén az a legelső követelmény, hogy a különböző érzékeket a kínálkozó benyomásokkal szemben eberségre, azok könnyű és gyors fölfogására szoktassuk. A tárgyakon eszközölt e rendszeres gyakorlás által kell elérnünk azt is, hogy a növendékek megfigyelései pontosak, ítéleteik pedig határozottak és igazak legyenek.

A nyomtatott szavaknak könyv nélkül való tanulása, a képekkel való játék és az egymással össze nem függő dolgok egész sorozatának meghallgatása sohasem pótolhatják a teljes közvetlenséggel kifejezett és jól rendezett eleven benyomásokat. A lelket éltető és gyakorlatilag is értékes eredményre csakis akkor juthatunk el, ha a kezek, a szemek és a lélek állandóan és teljes mohósággal ragadják meg és veszik

birtokukba a dolgokat és a fölött hatások kifejezésében is, megfelelően gyakoroltatnak. Gyakorlatokra leginkább alkalmasak a legegyszerűbb és legközönségesebb módok. A legegyszerűbb, tehát legérdekesebb alakoknak a legalsóbb fokon való rajzolása az ismerő tehetséget nagyobb mértékben fogja gyakorolni, mint bármi más oktatás, de sőt az emlékező-, ítélő- és képzelő-tehetségeket, valamint az ösztönből fakadó hajlamokat is, behatóan fogja izgatni a kutatásra. A jó tanítónak, a rosszul nevelt gyermekek renyhe kíváncsiságát is föl lehet használni, ha jelentkezése alkalmával azt helyes irányba tereli, izgatja és megszilárdítja mindaddig, a míg az ilyen tanulók az öntudatos figyelemhez és komoly munkához szükséges erővel nem rendelkeznek.

A könyves módszer szerint képzett rajztanítók maguk sem tudnak sohasem rajzolni. Ez J. Liberty Taddnak tapasztalatból merített meggyőződése. Persze ő a szó igazi értelmében vett rajolás alatt a gondolatok kifejezését és minden lehető alaknak sikon, vagy testen való előállítását érti.

Liberty Tadd szerint a művészet nem a konvencionális formáknak farszto, vonalról-vonalra menő szolgálai utánzatában áll, hanem a szerves erőnek, az egyensúlynak, a különböző viszonyoknak, a báznak, a szépségnek és a észszerűségnek rajzban való megérzékítése a gondolatnak, a kéz segítségével való összekötése és megtestesítése az, a mi méltó az alkotó művészet nevére.

Szerinte a tipikus testalakok rajzoltatása sem helyesítható. Rendszerint azt szokták követelni, hogy a gyermekek fokozatosan, mértani formák szerint rendezett gyakorlatokat és olyan tárgyakat rajzoljanak, a melyek ezekhez a formákhoz alapul szolgálnak, mert e munkálatok által arra kényszerítetnek, hogy az említett tárgyak és a tipikus formák között mutatkozó hasonlóságra folyton ügyeljenek. Ez is helytelen, mert a gyermekeket épen arra kell szoktatnunk, hogy a különlegességeket figyeljék meg. Helytelen pl. a gyermekeket egy golyóról dolgoztatni és ugyanakkor azt követelni tőlük, hogy valamely — a golyóhoz hasonló üvegnek, répának más effélenek a képzetét szerezzék meg, mert ezek között a tárgyak között a hasonlóság olyan csekély, hogy alig találunk okos gyermeket, a ki az említett tárgyak és a golyó között mutatkozó hasonlóságot önként fölfedezte volna. Igaz ugyan, hogy a mértani alakok szintén oda tartoznak a rajzoltatás keretébe, de ezek elvont dolgok (abstractiók), azért kívánatos, hogy mielőtt a gyermekeket ezekkel foglalkoztatjuk, előbb azokkal a természeti alakokkal gazdagítsuk lelküket, a melyekből a tipikus alakok származnak. Ha a gyermek az alma, a szappanbuborék s más efféle alakjával már megismerkedett, akkor foglalkozhatik az elvont gömbalak képzésével is. Törekedjünk arra, hogy a művészet az elemi mun-

kálatok minden fokán, akár mint az összeköttetések létrehozásában és az összeillesztésben megnyilatkozó ügyesség, akár a helyes eszközöknek valamely kívánt célra szükséges alkalmazása tekintetében — jogához jusson. Idő és munkakímélés, valamint az alkalmazás nélkül állandóan a tanuló szerves eszközeit kell foglalkoztatni, mert a legtöbb alkotásnak a művészi alkatrészt épen az képezi, az önt belé életet, a mit megmérni, súlyra tenni s egyáltalán meghatározni nem lehet.

A tudomány megfigyelést, meggondolást kíván, melyet nem követ mindig nyomon a cselekvés. A művészet megfigyelést, gondolkozást és cselekvést követel és azokat egymástól kölcsönösen függővé teszi. A tudomány: tudás, — a művészet: cselekvés.

A nevelés- és oktatásügy vezető embereinek elodázhatatlan kötelességévé vált immár, hogy az ifjúság művészi nevelésének kérdését komolyan fontolóra vegyék és annak javítása érdekében első sorban arról gondoskodjanak, hogy a kik rajzoltatással foglalkoznak, ők maguk az ismereteknek ebben az ágában ne legyenek járatlanok. A jövőben nem szabad azzal megelégednünk, hogy a növendékek egy vagy több füzetet különböző tárgyakkal tele rajzoljanak, hanem arra kell őket képesítenünk, hogy a mit tudnak, éreznek vagy gondolnak, azt önállóan ki tudják fejezni a papíron is. Mert ebben a szakmában a tudás és a kivitel szolgálatja csupán a bizonyítványt.

Az állami tanítóképzők hitoktatása és vallás-erkölcsi nevelése.

Nálunk az iskolák belső életével a szakférfiakon kívül alig foglalkozik valaki. A nagyközönség csak néha napján és akkor is legtöbbször véletlenül nyer egy-egy bepillantást a kulisszák mögé. Legtöbbször csak a tanügyi kormányzatokozataiból, vagy magoknak az intézetek vezetőinek tudósításaiból értesülünk a nemzeti köznevelődés nagy kohóinak belső életéről. Innét van, hogy az iskolák működését sokszor nem azzal a szemüveggel nézzük, a melyen keresztül tisztán lehetne látni, hanem olyannal, a melyet legtöbbször többé-kevésbé érdekelt felek tartanak szemünk elé. E hivatalos tudósítások pedig csak úgy duzzadnak az önértettől, csak úgy ragyognak az öndicséret fényében. És a nagyközönség, mely nem lát mást, mint külső fényt és pompát, iskolai ünnepeket, reprezentálást és nem hall egyebet, mint dicséretet, dicsekvést és folytonos elismerést, azt hiszi, hogy az iskolákban csakugyan ideális állapotok vannak; de hogy a fény mellett ott van az árny is, kinek jutna eszébe? Ebből magyarázható az a jelenség, hogy nálunk a felekezeti iskolának annyi gáncsolója, az államinak ellenben annyi magasztalója van.

Hogy is ne! mikor az államiakról mindig csak jót szabad, a felekezetiokről pedig mindig csak rosszat kell írni.

Ez azonban nem igazságos és nem őszinte eljárás. Mérjünk egyenlő mértékkel! Hisz ugyanazon eszmékért küzdünk s ugyanazon egy földnek vagyunk gyermekei. A jóért legyen egyforma elismerés, a hibát érje egyenlő megrovás. Ebből a szempontból kiindulva, akarok vizsgálni egy, az egyházi főhatóságok és a nagyközönség előtt ismeretlen kérdést: az állami tanítóképzők hit-tanítását és valláserkölesi nevelését. És midőn e fontos kérdéssel nyugodt tárgyilagossággal foglalkozom, úgy hiszem, csak a közügynek és a keresztény nevelésnek teszek szolgálatot.

«Napról-napra szaporodik azon országok száma, a hol a magas tudományos műveltség azt ismeri el földadatának, hogy az ifjúság keresztény nevelését védelmezze.» Ezeket a jelentős szavakat mondotta Münchenben a katolikus tudósok nemzetközi kongresszusán, 1900. évi szeptember 25-én de Lapparent, a párisi katolikus egyetem tanára. Igazán jelentős szavak! Nem az elmélet szürke okoskodása, hanem a tapasztalat kemény igazsága ad azoknak értéket.

Ime, hosszú próbálgatások, százféle reform-eszmék után végre is odajutunk, a honnét a keresztény pedagógia mindig kiindult: a valláserkölesi nevelés föltétlen szükségéhez. Nem akar tehát sikerülni a száraz és lelketlen dialektika. Vissza kell térni az egyedül lehetséges alaphoz: a valláserkölesi neveléshez. Ezt hangsúlyozza ma már a közoktatásügyi kormány is, de ezt követeli, még pedig napról-napra hangosabban a tanügyi közvélemény is. Nagyszerű elégtétel a keresztény pedagógia férfainak! bár szomorú, hogy az idő csak sokszoros erkölesi hajótörés után hozta meg számunkra az elvek diadalát. Nem baj! Jobb később, mint soha!

Tény, hogy senki sines ma már a számottevő pedagógusok között, ki a pusztá tanítással megelégednék. Helyes és sikeres valláserkölesi nevelő-oktatás ma az általános jelszó. Sajnos, csak jelszó! A gyakorlati megvalósítás ugyanis messze mögötte marad az általános óhajnak; a mennyiben az elvnek részletekben való érvényesítése, a gyakorlatban való megvalósítása az iskolák és tanfelfiák szerint nagyon különböző. Erkölesöt akarnak vallás nélkül, akaratert meggyőződés nélkül. Elégnek tartják az érzelmek gyenge hullámzását és azt hiszik, hogy sokat tettek, ha a hittanárral, mint kegyesen befogadott óraadóval, barátságosan kezét szorítanak. De hogy keresztény élet is van, hogy az erkölesi nevelésnek tettekben is kell nyilvánulni, és hogy úgy az iskola szellemének, mint az összes tárgyak kezelésének valláserkölesi irányúnak kell lennie, azt már sokan elfelejtik, ha ugyan szándékosan nem hagyják figyelmen kívül. Így érthető azután, hogy a valláserkölesi nevelés folytonos hangoztatása daczára is örökös a panasz és siránkozás, hogy vége a tanári tekintélynek, hogy az ifjúság durva

és bárdolatlan, hogy kihalt minden idealizmus, semmi munkakedv és több efféle, mint az a pedagógiai lapok minden számában olvasható.

Kétszínű és üres beszéd! Tegyenek és ne beszéljenek. Vallásosan tanítsanak, erkölesösen neveljenek, akkor nem lesz szükség siránkozó panaszokra! Nem elég csak konstatálni a bajt, hanem szükséges hozzáfogni a fölismert betegség gyógyításához is és be kell venni az orvosságot, bármilyen keserű is. Mert ha a baj megvan és a sokszoros kísérletezés daczára is nemesak hogy nem szűnik, hanem inkább folytonosan növekszik, akkor nincs más magyarázat, mint az, hogy vagy az okot nem ismerik, vagy az orvoslást nem akarják.

Esztergom.

Guzsvenitz Vilmos.

(Folytatása következik.)

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Újból a porosz tanítóhiány. Ismét visszatérünk több rendbeli hírünkre, melyekben az újabban Poroszországban mutatkozó tanítóhiánytárgyalluk; sőt részleteztük az ugyanottani tanítóhiányt is, a mi meglepő az olyan országban, hol a nőemancipációra, a feminizmusra vonatkozó mozgalom rendkívül élénk s a hol legerősebben hangsúlyozzák annak szükségét, hogy a középosztály fokozódó elszegényedése, a hivatalnok osztály vagyontalansága, a házasság számának ezen társadalmi osztályokban való folytonos apadása mellett a nők számára minél több önálló kereseti forrást kell megnyitni. *Bosse*, a volt közoktatásügyi miniszter szól legutóbb a tanítóhiányhoz részletesen; aggasztónak a jelentéget egyáltalában nem találja, de mindenesetre olyannak, hogy a kormánynak előre kell gondoskodnia a tanítóhiány fődözéséről. Büszkén hivatkozik arra, hogy Poroszországban legesekélyebb a művelt világon az analfabéták száma; illenek tehát a kötelességtudó porosz tanítókat is jobban megbeesülni; holott, mint több közleményünk-ből látták olvasóink, állam és község ugyanott elég szükmarkulag bánik velük. A porosz hadseregben volt tehát 1900-ban az analfabéták száma 0.13 százalék, tehát körülbelül egy tized százalék, míg a tengerészetenél egyetlen katoná sem akadt, a ki ne tudna írni, olvasni. A porosz tanítók összes száma körülbelül 81.000 lévén, az 1500-nyi hiány nem mondható nagygnak, hisz nem egészen három százaléknak felelne meg; de míg a 81.000 közül folyton dőlnek ki tanítók, komolyan kell gondoskodni a hiány pótlásáról. A hiány főokául, mint már említettük, azt tartják, hogy a tanító utóbb egyéves önkéntességi jogot nyervén, erre a szolgálatra kötelezve is van; a régi rendszer pedig, a póttartalékos kiképezésére vonatkozólag, el van törölve. Ilyenformán elég sok fiatal tanító vagy nem kezdheti meg pályáját, vagy szabadságot kell őket kato-

nai szolgálatuk teljesítése miatt. 1901. ápr. 1-től azonban a porosz kormány is gondoskodott a tanítóhiány némi pótlásáról. Ugyanis 80 helyen 30—30 jelölt számára három éves tanítóképzői tanfolyamokat rendezett be. 60 helyen pedig ugyanesak 30—30 növendék számára háromszetendős gyakorlóiskolai tanfolyamot. Ha tekintetbe vesszük, hogy az első gyakorlóiskolai év befejezése után a tanítójelölt már alkalmazható, világos, hogy amaz intézkedéssel elég bőven lesz gondoskodva a tanítóhiányról. Azzal a hamaros alkalmassal pedig kénytelen a porosz közoktatási kormány, bár úgy közép-, mint népiskolában a lehetőségig kerüli nem képesített tanerők alkalmazását. Föltétlenül szükség volna arra is, hogy erélyesen járjon el a tartományi képviselőkkel szemben, a melyek a porosz tanítónak törvényben gyökerező jogait sem hajlandók tisztelni. Bizonyosan ez utóbbi körülménynek tulajdonítandó az is, hogy porosz hölgyek mindinkább vonakodnak tanítónői pályára lépni, s ha már önálló keresetre szorúlnak, inkább vállalnak más alkalmazást, a mely kevesebb előtanulmányt igényel s több jövedelmet biztosít. Olyan könnyítő-kurzusokat, képzőket és gyakorlóiskolákat tehát hováhamarabb kell majd tanítónő-jelöltek számára is szervezni; míg azonban a tanítóknál számítanak megfelelő jelentkezőre, kétes, hogy az előbbieket fognak-e jelentkezni kellő számban, bár annyi tanfolyam berendezése megkönnyíti a domicziómukhoz való közelség szempontjából azoknak látogatását, a mi szintén számbaveendő körülmény.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívó. A gergyói róm. kath. tanítóegyesület évharmados rendes közgyűlését 1902. évi február hó 18-án, (kedd) d. e. fél kilencz órától a gergyó-tekeropataki népiskolánál fogja megtartani, melyre a tagtársakat és a tanúgy barátait tisztelettel meghívjuk. Táragsorozat: 1. Reggel fél kilencz órakor szentmesehallgatás. 2. Gyakorlati tanítást tartanak: Vild József a természetrajzból V. hü —, Agoston József beszéd- és értelemgyakorlatból II. vegyes osztályban. 3. Elnöki megnyitó. 4. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének fölolvása és hitelesítése. 5. Jelentések. 6. A gyakorlati tanítások biralata. 7. Énekpróba. 8. László Dénes vezértanító bemutatja és ismerteti az új, Both Ferenc által föltalált új szerkezetű iskolapadot. 9. Önképzőköri jelentések. 10. Művészeti ügyek. 11. Indítványok. Gergyó-Ditró. 1902. január 27. *Józsa Sándor*, elnök. *Molnár Károly*, főjegyző.

Pályázat. A verebelyi aesp. ker. tanítóör tagjait van szerencsém értesíteni, miszerint kidolgozandó tételül elfogadva a következők lettek: I. Miképen lehetne a lopás- és határbeli kártételhajlamot a népiskolának kurtani? II. A méhészet közgazdasági fontossága: mit tehet a tanító a jó ügy előbbvitelére? Az első tétel legjobb kidolgozója két darab 10 frankos arany pályadíjat, az utána következő pedig 1 darab 10 frankos arany jutalmadíjat nyer; a második tétel legjobb műve 1 darab 10 frankos arany pályadíjat kap. Az idegen kézzel írt és jelges levéllel kísért dolgozatok 1902. évi április hó 1-ig ft. dr. Zelenyák János plébános úr, mint a bíráltság elnökenél adandók be. A késedelmes közlés okául föl- említem, hogy az első beküldés a postán elveszett. B.-Bessen.

VEGYESEK.

Meszlényi püspök jótékony adományai. Meszlényi Gyula szalmári megyés püspök egyházmegyéje területén levő szegénysorsú hitközségeknek templom, iskolák építésére, azok fölszerelésére, továbbá lelkészek, segédlelkészek s tanítók javadalmazására az elmúlt évben 36.667 korona jótékony adományt adott. Az egyházmegyei körözvény visszapillantásából adjuk a következőket: «Az iskola szintén az azt fontossága szerint megillető gondoskodás tárgya volt. Athatva leven aittól a meggyőződéstől, hogy csak a hitvallásos iskola képes megadni a nevelésnek azt az erkölcsi tartalmat, a mely a jövő nemzedék igazi boldogságának, valódi nagyságának alapját képezi, éber figyelemmel őrködtem, hogy az iskolák az egyház kebeléről le ne szakittassanak. Így volt lehetséges Isten segítségével az, hogy székvárosomban a kath. elemi fiúiskola az államosítási törekvés daczára az egyházé maradt. Azt a nem esekély áldozatot, melylyel ez eredmény elérhető volt szívesen hoztam meg, mert nincs oly nagy áldozat, a melyre méltó ne volna az ifjúság kath. nevelésének fontos érdeke. Egy másik iskolának sorsa szintén kedvezőleg dőlt el a katolikusokra. Az erdődi róm. kath. fiúiskola ugyanis, amely körül kath. jelegének veszélyével évek óta tartó tárgyalások folytak, megtartotta kath. jellegét. Eme szép sikeren fölbuzdulva az ottani hívek s hogy a tanúgy igényeket minden tekintetben kielégítő hajlékot nyujtsanak a tanuló ifjúságnak, avult és szűk iskolájuk helyett egészen új és díszes iskolát építettek saját erejükből, a tölem nyert segélylyel. De másutt is tapasztalható volt az az igyekezet, hogy a katolikus iskolák a szükséghez köpest fejlesztessenek újabb iskolák építése, a meglevők kibővítése, újabb tanítói állomások szervezése által. Részemről szívesen támogattam a híveknek iskolai célú törekvéseit anyagi segélylyel is. A tanítók fizetése, részben fizetésünk pótlása címén a megállapított évi járulékok kiutalása magánpénztáramból ez évben is megtörtént. Új iskolák épültek: Új-Hután (Barlafalu főkegyháza) gróf Karolyi Lajos költségén. Fekesházán (Übrezs főkegyháza) a saját költségemen s részben az egyházmegyei pénztár költségén, Huszákon (F.-Domonya főkegyháza) a hívek költségén, anyagi támogatással. M.-Petriben a III. iskola céljára, A.-Homoródon szintén iskolai célra telket és épületet vásároltak a hívek.»

Új tanítónőképezde Pápán. Pápán, hol a kath. hitközség oly nagy, hogy a többi három hittelekezet összességét is jóval fölülmulja, a katolikusokat méltán megilleti a jog, hogy gyermekeik neveltetésére katolikus iskolákat állítsanak föl és csak dicsérendő az a buzgóság, melylyel a vezető körök a meglevő intézetek fejlesztését, bővítését immár szakiskola föállításával eszközlik. Nem kevesebbről van szó tudnillik arról: a pápai katolikusok a jövő tanévétől kezdve tanítónőképzőt nyerne, mely övönőképző tanfolyammal lesz összekötve. A tanítónőképezde mintegy folytatásául a négyosztályú polgári leányiskolának az irgalmas nővérek pápai zárdájában lesz föállítva s a tantestületi tagok legnagyobb része az irgalmas nővérek serény rendtagjainak sorából kerül ki. Minden kath. szülőt tehát megnyugtathat az a tudat, hogy nőképzőbe járó, fölserdült leánya oly gondos kezek ápolása mellett élhet tanulmányainak, melyek mindig csak a vallásos, erkölcsös, hazafias és munkás nők nevelésében fázadoznak. Ez az intézet a rend tulajdona s katolikus jellegű lesz. Élén egy a veszprémi püspök által kinevezett igazgató fog állani. Igen természetes, hogy világi tanerők is lesznek alkalmazva, kik a tornát, zenét, éneket stb. tanítják.

Halálozás. A soproni róm. kath. elemi iskolák tanítótestületének tagjai szomorodott szívvel jelentik szeretett pályatársuknak *Hahn József* kath. tanítónak folyó évi február hó 2-án, d. u. 2 órakor, életének 51., tanítói odaadó működésének 30. évében, hosszas szenvedés és halotti szentségek ájtatos fölvétele után történt gyszos elhunytát. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Jubileumi emlékfűzet. Kálmán Károly szegszárdi róm. kath. tanító XIII. Leo pápa február 20-iki negyedszázados jubileuma alkalmából emlékfűzetet írt, mely az ünneplendő szentséges Atyának legújabb kiadott arcz-

képét, életrajzát, alkalmi beszédét, imát és végül a pápai himnuszot tartalmazza. A füzet alkalmas a tanuló ifjúság és a hívek közt leendő kiosztásra s ára csak 20 fillér. Főmegegy megrendelésnél tetemes kedvezmény. Megrendelhető a szerzőnél Szegszárdon.

A Ranolder-intézet jubileuma. Az imént mult huszonöt esztendeje, hogy néhai Ranolder János veszprémi püspök százezer forintos hagyatékából fölépíték a Ferencvárosban az ő nevével elnevezett iskolát s hogy az igr. testvérek megkezdték benne a tanítást. Az apácák-nak kezdetben csak elemi iskolájuk volt, a melynek nagy része van a Ferencváros megmagyarosításában. A régi egyemeletes házra már egy második emeletet is raktak s manapság már egy szárnyépülettel és egy óvóházzal is kibővült. Az elemi iskolához négy osztályú polgári iskola, tanítónőképző és internátus is járult. Az intézetben most harmincz igr. testvér és Magdiés dr. hittanár tanít, ezenkívül vagy negyven apáczejelölt tanal benne. A tanításra. nevelésre váró leányok száma meghaladja az ezret. A polgári iskola és a tanítónőképző igazgatója: Krizsán Mihály, a ki 1877 óta, tehát kezdettől fogva működik az intézetnél. Hazafias szellemének fényes bizonyítéka az, hogy 1870-ben a hercegprímás az ő sürgetésére rendelte el, hogy a jőzsefvárosi plébániatemplomban magyar egyházi szonoklatokat tartsanak. A sorsa aztán az lett, hogy éppen huszonhét esztendeig maradt káplán, ebből huszonhatot töltött a Jőzsefvárosban. A főváros sem honorálta érdemeit, s e plébánosjelölt Krizsán ötször bukott meg. Sokalotta ezt Vaszyary hercegprímás is, s a nagyérdemű papot 1895-ben kinevezte a budapesti központi papevelő igazgatójává. A Ranolder-intézetet ebben az előkelő állásában sem hagyta el. Káplán korában pedig még a praterutcai polgári teányiskolában és a zerge-utcai főreáliskolában is működött. Az intézet Krizsán fáradozása folytán teljesen magyar. Az ezernyi családanva, a ki a Ranolder-intézetből került ki, a derék és érdemes igr. testvérek huszonöt éves jubileumáról bizonyára örömmel és hálaival emlékeznek meg.

A nevelés és a dohányzás. Anglia egyáltalában nem olesó ország, a füstönivaló meg éppen drága a hárm-as királyságban. Szivarok, dohányoknak, cigarettának borsos árát kéri. Ennek megvan az a nagy haszna, hogy az ifjuság Angliában sokkal kevesebbet dohányzik, mint akármelyik más országban. Londonban ugyan elég sűrűn látni füstölő ifjonczot, de már a vidéken a dohányzó gyermek meglehetősen ritka. A számuk csak azóta kezd szaporodni, a mióta a nagy verseny rákényszeríti a dohány-kereskedőket, hogy olesóbban mérjék a portékájukat. Ez aggasztja is az angol szülőket, a kik buzgón keresnek olyan eszközöket, a melyek segedelmével gyermeküket a nikotin korai élvezetétől távol tartásák. Isle of Man törvényhatósága szabályrendeletet hozott, a mely fogházbüntetéssel sújtja azt a kereskedőt, a ki tízenyolcz esztendősnél fiatalabb embernek dohányt ad el, a fiatal pipást pedig — megbotozásra ítéli.

Iskolatestvérek Kalocsán. A kalocsai főegyház-megyében eddigelé csak egy házuk van a keresztény iskolatestvéreknek: Topolyán. Kalocsán való letelepítésük iránt is megindult a mozgalom. Most arról értesülünk, hogy Molnár Janos olvasókanonok, az egyházmegye Nesztora 8000 koronát adományozott az iskolatestvéreknek Kalocsán létesítendő házára.

Az iskolai fegyelem. Az Oszgagos középiskolai tanáregyesület budapesti körének ülésén Körösi Sándor dr. érdekes előadást tartott az iskolai fegyelemről. Főolvasó fölemlítette azt a sajnálatos körülményt, hogy három év-üzdelemmel a testi fenyték eltörlése után a pedagógiai körök ismét kénytelenek vele foglalkozni. E jelenség okait kutatva kifejtette, hogy középiskolai rendtartásunk, nevelő céljainál fogva, teljesen elégséges az iskolai növendékek fegyelmzésére. Kifejti, hogy az újabb jelenség okát nem találhatjuk föl a tanároknak, mert tanáraink értenek a humánus módon való fegyelmzéshez. Konstalálja azonban, hogy középiskolai ifjuságunk nem oly fegyelmzett, a milyennek lennie kellene. A baj oka, főolvasó szerint, az, hogy nincs részletes eljárási szabályzatunk a középiskolai rendtartáshoz. Elénk szinekkel esetelte az

iskoláinkban divó fegyelmi eljárást és végezteül egy határozati javaslatot terjesztett elő. A mostani középiskolai rendtartás, mondja a határozati javaslat, biztosítja a középiskola fegyelmét. Az egyes tanároknak azonban ajánlatos volna hospitálni oly tanároknál, a kik legjobban tudnak fegyelmet tartani.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

Zavadai kántortanítói állásra febr. 17-ére pályázat hirdettek. Jövedelem: 308 korona államsegély, 6¹/₃ szántóföld, 36 mérő rozs, tandij 160, stóla 50, községektől 12 korona, 6 hold erdő, 11 legelő, szép lakás: két padlózott világos szoba, zárt konyha, kamra, istálló, két kert. U. p. Prasicz, *Iskolaszék.* 52 1—1

A nyitra-pásztói kántortanítói állásra a Népvelő 1901. évi deczember 22-iki számában hirdetett pályázat f. évi márczius 2-ig meghosszabbították. 35 2—2

Úzbegh (Nyitramegye) róm. kath. iskolánál államiag segélyezett osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése: 626 korona államsegély, 174 korona község pénz-tárából előleges havi részletekben fizetve, 2¹/₂ öl tűzi hasábfu udvarba szállítva, fölaprítva *saját használatára*, esetleges ötödéves korpótlék. *Lakása:* 1 szoba, konyha, kamara és istállóbtól áll, rendezendő udvarral. *Kötelesege:* iskolaszék által kijelölendő osztályt előiroltan — hittanban is — alaposan tanítani, ismétlősöket utasításilag oktatni. Tannyelv: magyar-tót. Pályázhatnak okleveles tanítók, tanítónők is, személyes megjelenés előnyös. A kellően fölszerelt kérvények 1902. év február hó 28-ig, mely napon választás is történend, *Úzbeghre* (posta, vasuti állomás helyben) iskolaszékre czimzeten *Melesiczky Jenő* esperesplébános, iskolaszéki elnök úrhoz küldendők. 39 1—1

A csütörtöki magyarajku önálló tanítói állomásra, melyre csak nőtlenek, illetve tanítónők is pályázhatnak, a választás f. év február 13-án tartatik meg. Jövedelme 800 kor. Csütörtök mezőváros községi pénztárából és 18 kor. fülétmény. Lakása egy butorozott szobából áll. Köteles egy osztályt önállóan vezetni, az ismétlő oktatást kezelni és esetleg a kántortanítói tizedekben segédkézni. Az iskolaszékre czimzett folyamodványok föl. Leszkay Sándor, ker. alesperes, tanfelügyelő és nagymagyar plébános úrnál nyujtandók be. Kelt Csalióköz-Csütörtök 1902. január 30. *A róm. kath. iskolaszék.* 38 1—1

Zsitva-ujfalusi róm. kath. népiskolánál osztálytanítói állás megüresedett: erre pályázat hirdettek. Oklevelesnek fizetése 800 korona, képezdevégzettnek 600 korona, havi részletekben; butorozott szoba, fűtőanyag. Állás azonnal elfoglalható. Tanítási nyelv tót-magyar; értekezni lehet *Molnár Gyula* főtanító, iskolaszéki jegyzővel. Posta, vasut helyben. 46 1—1

A baraicskai (Bars megye) ujonnan fölépített és szervezett róm. kath. iskolához önálló tanító kerestetik. Javadalmazása: 11 hold szántóföld, 1¹/₂ hold rét, 2 hold erdő. A bérbe adott földek után 20 kor. 50 fillér hoidankint; tandij: 200 korona, államsegély 508 korona. Lakása: 2 padlózott szoba, 1 zárt konyha, 1 éleskamra, 1 istálló, 1 fakamra, kert. Tannyelv: magyar. A kellően fölszerelt kérvények a baraicskai róm. kath. iskolaszékre czimezve Bars-Bessei plébániahivatalhoz küldendők. A pályázat határideje február 20-ika. 49 1—1

Guta (Komáromm.) nagyközség róm. kath. iskolaszéke egy megüresedett tanítói állomásra február 15-ig pályázatot hirdet. Javadalma évi 762 korona, 400 kéve rőzse 36 korona értékben. Pályázhatnak okleveles tanítók és tanítónők. 47 1—1

Csanádi egyházmegye.

A Fr.-N.-Iratosi róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Jövedelem készpénzben 300 korona; 18¹/₂ hektoliter buza, 9¹/₂ hektoliter árpa, 2 öl tűzifa haza szállítva, lakásfűtésre szükséges szalmát a község adja.

Két szoba, egy konyha, fa- és éléskamra, istálló, disznóól, 450 □ öl házikert, melynek fele szőlővel van beültetve, egy tehén és egy sertés szabad legeltetése: körülbelül 1000 lélek utáni stola. Kötelessége a tanító és kántori állással járó összes teendőket végezni. Kérvények a kisorozati *róm. kath. plébánia* hivatalhoz február 15-ig küldendők. 30 2-2

Győri püspöki megye.

A *sopron-rákosi* kath. népiskolánál egy osztálytanítói állás megüresedett. Pályázati határidő 1. é. február hó 15-ike. Fizetés 800 korona, butorozott szoba. Az osztálytanító tartoz a kántori teendőkben segédkezni. Élelmezés szabadon. A folyamodások alulírthoz küldendők. Sopron-Rákos 1902 január 31-én *Kuscsy János* plébános. 41 1-2

Márczfalván (Sopronm.) a róm. kath. népiskolánál betöltendő egy osztálytanítói állomás. Díjazása 700 kor., kert és kilátásba helyezett államszegélyvel 100 kor. több (800 kor.); lakásul egy a legszükségesebbel butorozott szoba és egy öl puha hasabfa. Pályázhatnak oklevéllel és németnyelvi ismerettel bíró tanítók és tanítónők. Pályázati határidő febr. 15. Az állomás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszéki elnökség.* 44 1-1

Kalocsai érseki megye.

Ó-Kanizsára (Szeged mellett) róm. kath. segédkántort keresek. Fizetése havonként huszonnégy korona utólagosan, élelmezés, lakás *Kék* kántor. 45 1-2

Kassai egyházmegye.

Zemplén vármegyei **hrubói, nagy-domásai és turányi** róm. kath. magyar-tót kántortanítói, nemkülönben a **benkőcei** tisztán tanítói állomások betöltendők. Javadalmazás: a) *Hrubón*, fél telek szántóföld, erdő, legelő, mintegy 22 igás és 74 kézi-napszám, 10 köből rozs, 10 köből zab, 24-30 korona stola és tandij címén 244 kor. és fatuvar. b) *Nagy-Domásán*: Szántóföldből haszon, tűzifa, parhér és stola értéke 248 korona, tandij 100 kor., államszegélyvel 252 kor. c) *Turányban*: négy holdnyi szántóföld, legelő, parhér, minek értéke 70 kor., tandij 80 korona, államszegély 412 korona, egyéb forrásokból 37 kor. d) *Benkőcezen* (mire okl. tanítónők és óvónők is pályázhatnak) kap: pénzben 200 koronát, terményekben 200 kor. Kérvények fenti állomásokra *márczius 1-ig* a sztrópközi kerületi *m. esperességhoz* Varamóra küldendők, hol a folyamodók előzőleg írásbeli felvilágosítást is nyerhetnek. 43 1-1

Nyitrai püspöki megye.

A **nyitra-gereneséri** kántortanítói állomás megüresedvén, arra ezennel pályázat hirdetik Jövedelme: 1. 600 korona a község pénztárából; 2. 16 méter tűzifa; 3. tanítónak szánt erdőből megfelelő farészlet; 4. parhér címén 20 p. mérő gabona; 5. 3 hold szántóföld; 6. 48 korona megváltott stola illetek; 7. 27 kor. misealapítvány; 8. temetkezés alkalmából a bucsúztatónak minden verse után 20 bíler. A pályázni szándékozók képesítése és működési bizonyítványaikkal ellátva személyesen kötelesek a választás napján megjelenni. Ez iskolai év végéig esetleg orgonalmi tudó segédtanítók is pályázhatnak. A pályázat határideje ez idei *márczius hó 10-ike*, a mikor is a választás meg fog ejtetni. *Kardoss Károly* gereneséri plébános, iskolaszéki elnök. 48 1-3

Rasso községbe róm. kath. tanító kerestetik. Fizetése 800 korona, ötödeves korpótlék, elegendő tűzifa, lakása három szoba, konyha, kamra, hozzá kert. A kérvények plébániahivatalra *Predmér* (Trencsénm.) címzendők *febr. 23-ig.* 50 1-1

Szepesi püspöki megye.

Imrich-Istvánfalvi (Szepesm.) kath. kántortanítói állomásra *február 20-ára* pályázat hirdetik Jövedelme, mindent összevéve, t. i. a rendes fizetéssel a stólavál s más egyéb jövedelemmel együtt kitesz 1100 koronát, azonkívül van szép lakása nagy kerttel. Okleveles férfi tanítók kérvényeiket *Kussinszky Vincze* esperes-plébános mint ker. tanfelügyelő úrhoz Lethánfalvára küldjek be. 40 1-1

Szombathelyi egyházmegye.

Halogy főközség róm. kath. kántortanítói állására pályázat nyitattik *február 18-ra*. Jövedelme: lakás, gazdasági épületek és belsőség használata, 6 hold szántóföld, 9 hold legelő és 2 1/2 hold rét, becsérteke 33 frt (jelenleg 180 frtért bérben), 14 mérő karcz (feles) = 28 frt, 20 méter nyírfa = 12 frt, napszámválság becsérteke 100 forint (jelenleg 130-140 frt közt váltakozik), tan- és fapénz becsérteke 170 frt (jelenleg 220-230 frt közt változik), stolaris és lélekpénz = 3 frt, 54 frt államszegély oklevelek részére kérelmezettek. Kérvények a *vas-nádasdi plébániához* küldendők. Személyes megjelenő előnyben részesül. Kántori teendőkben jártasság kívántatik. 51 1-1

FRANCO

szállítja a miniszterleg ajánlott és többször kintünetett, **mély fekete, fénytelen, hamar száradó, tartós és hasznaltkész** 25 3-3

Iskolatábla-mázat

egy 1/4 hádogszelence 9/4 kg. kor.	7.—
„ 1/2 „ „ 3/4 „ „	3.60
„ drb iskolatáblamaz-ecset „	1.60
„ palaczk lf. hig. piros vonalozó-festék ecsettel „	—70
„ rakesz, szállítóvel „	—40

u) **mazolási és vonalozási** utasítással

GRESCHIK GYULA
LŐCSÉN.

GÉPEKKEL BERENDEZETT ♣ ♣ ♣
♣ ♣ **ORGONAÉPÍTÉSI MŰINTÉZET.**

175 1-52

Rieger
Testvérek

Budapest,
Garay-utca 48. sz.

Rieger Testvérek Jägerdorfi (Osztr.-Szilézia) cs. és kir. udv. orgonagyáranak fiokja. Legolcsóbb áron kiváló légnomású (pneumatik) orgonákat szállítanak.